

**KANKER OP KINDERMAAT
BESPREEKBAAR MAKEN**

**LESPAKKET
VOOR DE
1STE GRAAD
LAGER
ONDERWIJS**

SAMEN STERK MET MEGA MONIA

**MET
LUISTER-
VERHAAL**
hetgeluidshuis

**EINDTERMEN
EN LEERPLAN-
DOELEN**

Kom op
tegen Kanker

 Plantyn

Dit educatieve project is het resultaat van een samenwerking tussen Plantyn Studio en Kom op tegen Kanker.

Verantwoordelijke uitgever: Plantyn, Posthofbrug 6-8 bus 3, 2600 Berchem

Tekst: Emy Geyskens

Luisterverhaal: scenario door Koen Van Deun voor Het Geluidshuis

Vormgeving: Els Vandervoort

Tekeningen: Mark Borgions, Alexandra Pillaert

Illustraties: Adobe Stock

Met dank aan Britt Ooms en Ilse Verschaeren, psychologen kinderoncologie van Universitair Ziekenhuis Antwerpen
P00024634

© 2025 Plantyn nv, België

Tekst- en datamining niet toegestaan.

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

plantyn.com/lager-onderwijs/gratis-lespakket/samen-sterk-met-megamona
komoptegenkanker.be/educatieve-pakketten

SAMEN STERK - DOELEN

EINDTERMEN

Mens en maatschappij – Mens

- 1.1 De leerlingen drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.
- 1.2 De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.
- 1.4 De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- 1.5 De leerlingen tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.

Mens en maatschappij – Maatschappij

- 2.3 De leerlingen kunnen met een zelf gekozen voorbeeld het nut en het belang aangeven van een collectieve voorziening, waarvoor de overheid zorg draagt.

Wetenschappen en techniek – Natuur

- 1.18 De leerlingen weten dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden.

Nederlands – Luisteren

- 1.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school- en klasgebeuren.
- 1.9 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een gesprek met bekende leeftijdgenoten.

Nederlands – Spreken

- 2.2 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: aan iemand om ontbrekende informatie vragen.
- 2.6 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen, die begrepen wordt door leeftijdgenoten.

Muzische vorming – Drama

- 3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën ... uiten in spel.

Sociale vaardigheden (domeinoverschrijdende eindtermen) – Relatiewijzen

- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.

LEERPLAN KATHONDVLA – ZILL

Socio-emotionele ontwikkeling – Relatieve vaardigheden

- SErv1 Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en zich daarover uitdrukken.
- In het contact met mensen met een beperking of handicap aandacht hebben voor hun specifieke noden en verwachtingen.

Socio-emotionele ontwikkeling – Omgaan met gevoelens en behoeften

- SEgb1 Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken.
- De basisemoties ontdekken in de eigen lichaamsexpressie en lichaamshouding en deze op een eenvoudige wijze uitdrukken - lichaamstaal die emoties uitdrukt herkennen bij zichzelf en de ander - taal geven aan (de gradatie) van deze emoties.
 - De basisgevoelens: blij, bang, boos en verdrietig beleven, bij zichzelf en anderen (h)erkennen en benoemen - aanvoelen hoe gevoelens elkaar kunnen opvolgen onder invloed van veranderende omstandigheden - ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens kan oproepen - de behoeften achter emoties en gevoelens herkennen en benoemen.
 - Zich bewust worden van de eigen kwetsbaarheid en die van de ander - begrijpen dat al dan niet voldane behoeften aan de basis liggen van gevoelens.
Nadenken over de oorzaak van die gevoelens - gedragsuitingen van zichzelf en anderen verbinden met gevoelens - concreet beschrijven wat men bij zichzelf en anderen waarneemt - zich bewust zijn van ervaringen waarbij meerdere gevoelens en behoeften in het geding zijn - kunnen omgaan met wisselende stemmingen van zichzelf en anderen.
- SEgb2 Bewust omgaan met gevoelens en behoeften en deze binnen aanvaardbare grenzen uiten. Zelfbeheersing ontwikkelen.
- Verschillende manieren ontdekken om op een respectvolle wijze om te gaan met eigen gevoelens en behoeften.
 - Behoeften en gevoelens bij zichzelf bewust ervaren – bij eigen belevingen of verhalen uitdrukken waarom iemand zich blij, bang, boos of verdrietig voelde – vaststellen hoe gevoelens een impact hebben op het lichaam en daar op een zorgzame manier mee omgaan.
 - Gepaste regulatie van gedrag.
 - Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en reacties kan uitlokken – met die verscheidenheid respectvol omgaan.

Socio-emotionele ontwikkeling – Inlevingsvermogen

- SEiv1 Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen.
- Zich inleven in anderen in situaties die dicht bij de eigen beleavingswereld liggen - ervaren hoe men eenzelfde situatie op dezelfde wijze of anders kan beleven en er verschillend op kan reageren.
 - Ervaren en benoemen hoe eigen handelen gevolgen kan hebben voor anderen.
 - Zich inleven in de gedachten en gevoelens van anderen - ervaren en inzien hoe anderen handelen vanuit eigen motieven en verwachtingen - een emotionele reden kunnen achterhalen voor iemands gedrag.

Ontwikkeling van een innerlijk kompas – Identiteit

- IKid3 Zichzelf worden in verbondenheid met anderen.
- Ervaren hoe mensen die hen omringen bezorgd om hen zijn en hoe men zelf bezorgd is om anderen - zich verbonden voelen met de mensen om hen heen - ervaren wat mensen uit de eigen omgeving voor hen betekenen en dit uitdrukken - stapsgewijs het net van relaties uitbreiden.
 - Ten aanzien van de ander een positieve, liefdevolle en open grondhouding aannemen, zonder oordeel - samen met de anderen ontdekken wie en wat hen omringt en wie men wil worden - elkaar voldoende ruimte geven om te zijn wie men is - trouw blijven aan zichzelf.

Ontwikkeling van een innerlijk kompas – Waardengevoeligheid en normbesef

- IKwn1 Gevoelig zijn voor wat zinvol, goed, schoon, waardevol ... is voor zichzelf én voor anderen. Een persoonlijk geweten ontwikkelen.
- Ontdekken wat je zelf als goed en zinvol beleeft - vanuit die ervaringen ontdekken wat goed en zinvol is om te doen - zich uitgenodigd voelen (door anderen, door de Andere, een diepere dimensie van het leven ...) om goede, zinvolle dingen te doen.

Ontwikkeling van een innerlijk kompas – Veerkracht

- IKvk4 Situaties die als moeilijk ervaren worden en frustraties ombuigen door te zoeken naar mogelijkheden om er bevrijdend mee om te gaan.
- Bij lastige en moeilijke situaties de hulp inroepen van anderen om het probleem aan te pakken - steun aanvaarden.
 - Nadenken over de oorzaken die situaties moeilijk maken - opgedane ervaringen met lastige situaties en frustraties gebruiken om die situaties te vermijden of ze aan te pakken wanneer ze zich opnieuw voordoen - oplossingen bedenken om die situaties en de frustraties die eruit voortkomen aan te pakken (al dan niet met hulp of onder begeleiding) - steun zoeken en vragen.
 - Weten dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden.

Ontwikkeling van oriëntatie op de wereld – Oriëntatie op de samenleving

- OWsa7 Het nut en het belang ervaren, onderzoeken en illustreren van instellingen, organisaties en verenigingen die de kwaliteit van het samenleven bevorderen.
- Ervaren hoe mensen uit de eigen omgeving zorg dragen voor elkaar en zich kunnen verenigen - weten dat er in elke samenleving mensen zijn die toezicht houden op het naleven van de regels in de samenleving.

Ontwikkeling van oriëntatie op de wereld – Oriëntatie op de natuur

- OWna5 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe levende organismen door een specifieke (lichaams)bouw, houding of handeling aangepast zijn om in hun omgeving te functioneren en te overleven.
- Ervaren, vaststellen en uitdrukken dat een aantal functies zoals spijsvertering, ademhaling, bloedsomloop ... noodzakelijk zijn om te leven.

Taalontwikkeling – Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

- TOmn1 Een mondelinge boodschap verwerken.
Verwerken van boodschappen binnen het hier-en-nu zonder (audio)visuele ondersteuning en van boodschappen buiten het hier-en-nu met (audio)visuele ondersteuning:
- meervoudige instructies met talige of mentale reactie;
 - gesloten en open vragen over voorkeuren en intenties, over ervaringen en belevingen, over gevoelens, over situaties, over handelingen en over voorwerpen;
 - uitleg over feiten en gebeurtenissen en over regels en afspraken;
 - allerlei muzische en multimediale boodschappen binnen de leefwereld.
- TOmn2 Een mondelinge boodschap overbrengen.
Allerlei boodschappen overbrengen in een spelsituatie of in andere betekenisvolle situaties binnen de leefwereld:
- spreken over verlangens en gevoelens als blijheid, angst, verdriet, verwondering;
 - beschrijven van voorwerpen, personen, handelingen, acties, ervaringen, gebeurtenissen;
 - antwoorden geven op vragen van betekenis, inhoud, bedoeling, mening;
 - vragen stellen om informatie, hulp of medewerking te verkrijgen;
 - plannen maken, processen beschrijven, problemen bespreken;
 - verhalen herformuleren of taaluitingen van personages reproduceren;
 - fantaseren en filosoferen.

TOmn3 Actief deelnemen aan een gesprek.

Gesprekken voeren met leeftijdsgenoten en bekende volwassenen over onderwerpen uit de leefwereld:

- luisteren naar een uitleg over een gebeurtenis, reageren op een vraag, gedachten verwoorden, een vraag naar informatie stellen ...
- zich inleven in een rol of een situatie, zelf bedenken wat je wil zeggen, aangeven aan het woord te willen komen, elkaar laten uitspreken, elkaars ideeën waarderen ...

Muzische ontwikkeling – Muzische vaardigheid

MUva3 De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek, dans en drama verfijnen.

- Spontaan spelen met doen alsof (individueel of in groep) - handelingen nabootsen - herkenbare situaties en rollen spelen - fantasierollen spelen - een dramaspel spelen onder begeleiding - spelen met stem, mimiek, lichaam, attributen en verkleedmateriaal.

LEERPLAN OVSG – LEER LOKAAL

Sociaal-relatieve competenties – Sociaal engagement

- SRC 1 B.13 In concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen en erover praten.
- SRC 1 B.20 Bereidheid tonen zich te oefenen in de omgangswijze met anderen waarin ze minder sterk zijn.
- SRC 1 B.21 Waarderen en genieten van verkregen hulp.
- SRC 1 B.22 Zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- SRC 1 B.23 Spontaan anderen helpen.
- SRC 1 B.24 Weten dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden.

Gezondheid - Gezonde en veilige levensstijl – Gezondheidsbevorderend gedrag

GEZ gvl 3 B.5 De fysieke mogelijkheden en grenzen van hun eigen lichaam aanvoelen en benoemen.

Gezondheid - Mentaal welbevinden – Zelfconcept

- GEZ mew 1 B.2 Steun en aanmoediging van anderen toelaten.
- GEZ mew 1 B.4 Op verbale of non-verbale aanvaardbare manier tonen dat zij iets niet begrepen hebben, niet weten, niet kunnen, niet durven of dat zij twijfelen.

Gezondheid - Mentaal welbevinden – Inlevingsvermogen

- GEZ mew 2 B.1 Bij de anderen gevoelens van blij, bang, boos en verdrietig herkennen.
- GEZ mew 2 B.3 Meeleven met gevoelens van blij, bang, boos en verdrietig van anderen.
- GEZ mew 2 B.4 Weten dat mensen eenzelfde situaties op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend op kunnen reageren.
- GEZ mew 2 B.5 Gevoeligheid tonen voor behoeften van anderen.
- GEZ mew 2 B.6 De oorzaak van de emotie bij de ander achterhalen.
- GEZ mew 2 B.8 Gelijkenissen en verschillen in gedachten, bedoelingen en gevoelens tussen zichzelf en anderen beschrijven.

Gezondheid – Mentaal welbevinden – Omgaan met gevoelens – Emotieregulatie

- GEZ mew 3 B.5 Eigen gevoelens van angst, blijheid, boosheid of verdriet op een eenvoudige wijze uitdrukken.
- GEZ mew 3 B.6 Situaties herkennen die mogelijk emotionele reacties oproepen.
- GEZ mew 3 B.7 In eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren, in dialoog met een volwassene beschrijven en verwoorden hoe zij zich daarbij voelden.
- GEZ mew 3 B.9 Mogelijke oorzaken verwoorden van bepaalde gevoelens/gedragingen.
- GEZ mew 3 B.11 In conflictvrije situaties eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken.

Ik en de wereld – Maatschappij

- IDW maa 4 B.10 Met een zelfgekozen voorbeeld het nut en belang verwoorden van collectieve voorzieningen waarvoor de overheid zorgt.

Ik en de wereld – Het menselijk lichaam

- IDW nat 4 B.14 Van de spijsvertering, ademhaling en bloedsomloop verwoorden dat ze noodzakelijk zijn om te leven.

Nederlands – Mondelinge taalvaardigheid

STRATEGIEËN GEBRUIKEN BIJ HET LUISTEREN

- NED mot 2 B.2 Duidelijke vormen van mondelinge communicatie herkennen.
- NED mot 2 B.5 In concrete communicatieve en alledaagse situaties de gevoelens van de spreker herkennen.

RIJK EN GEVARIEERD SPREKEN

- NED mot 3 B.14 Iemand of iets beschrijven volgens kleur, vorm, grootte of een specifieke eigenschap. (informatie)
- NED mot 3 B.15 In concrete situaties antwoorden op gerichte vragen in verband met betekenis, inhoud, bedoeling, mening. (informatie)
- NED mot 3 B.22 Informatie geven over persoonlijke gebeurtenissen of ervaringen aan leeftijdsgenoten. (nieuws)

GESPREKKEN VOEREN

- NED mot 6 B.3 Een eenvoudig gesprek met een andere leerling of een bekende volwassene voeren en je daarbij in de boodschap inleven.
- NED mot 6 B.4 Actief deelnemen aan een gesprek in kleine groep, kringgesprek of klasgesprek en je inleven in de boodschap.
- NED mot 6 B.6 In een gesprek met een eenvoudige relevante vraag of met commentaar reageren.

KUNST EN CULTUUR – ONDERZOEKEN EN CREËREN VAN DRAMA

- KUC onc 3 B.18 Genieten van een gevarieerd aanbod aan hedendaagse en klassieke kinderliteratuur en van voor hen bestemde culturele activiteiten.
- KUC onc 3 B.19 Dramawerkvormen uit de eigen en uit andere culturen en van nu en vroeger gebruiken om te dramatiseren.

LEERPLAN GO!

Mens en Maatschappij

- 3.1.1.3 In een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken.
- 3.1.1.4 In concrete situaties voldoende zelfvertrouwen tonen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.
- 3.1.1.6 Zich weerbaar opstellen naar leeftijdgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn o.m. door hulpvragen te stellen, zich te laten helpen en positieve voorstellen te doen op het niveau van het samenleven in de klas en de school.
- 3.1.1.7 Gevoelens als bang, blij, boos of verdrietig zijn bij zichzelf onderkennen en die op een eenvoudige wijze uitdrukken.
- 3.1.1.8 Gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn bij anderen herkennen, dat gevoel verwoorden en meeleven in dit gevoel.
- 3.1.1.10 Tonen in hun omgang met anderen een gevoeligheid voor de behoeften van de ander.
- 3.1.1.13 Tonen in hun omgang met anderen respect en waardering.
- 3.1.1.14 Tonen in de dagelijkse omgang dat ze solidariteit en zorg opbrengen voor iemand anders.
- 3.1.3.44 Op een respectvolle manier hulp aanbieden en omgaan met mensen met een specifieke beperking.
- 3.1.3.58 Enkele voorbeelden opnoemen van gemeenschappelijke voorzieningen die georganiseerd worden door de overheid.

Natuur

- 3.2.7.22 Aangeven dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden.

Nederlands – Luisteren

- 1.1.2.7 Verschillende vormen van mondelinge communicatie herkennen.
- 1.1.2.15 In concrete luistersituaties reflecteren op de factoren van het communicatieproces, namelijk:
 - welke relatie er bestaat tussen zender en ontvanger;
 - hoe de houding van de zender is ten opzichte van de ontvanger en omgekeerd;
 - wat het onderwerp, de inhoud en de vorm van de boodschap is;
 - wat de bedoeling van de boodschap is;
 - wat de relatie tussen de boodschap, de zender en de ontvanger is.
- 1.1.2.35 Op basis van een uiteenzetting van de leraar of medeleerlingen:
 - de hoofdgedachte van de uiteenzetting herkennen;
 - hoofd- en bijzaken onderscheiden;
 - de gedachtegang ontdekken.

Nederlands – Spreken

- 1.1.3.2 Verstaanbaar, vlot en begrijpelijk spreken.
- 1.1.3.12 In concrete spreesituaties reflecteren op de factoren van het communicatieproces:
 - welke relatie er bestaat tussen zender en ontvanger;
 - hoe de houding van de zender is ten opzichte van de ontvanger en omgekeerd;
 - wat het onderwerp, de inhoud en de vorm van de boodschap is;
 - wat de bedoeling van de boodschap is;
 - wat de relatie tussen de boodschap, de zender en de ontvanger is.
- 1.1.3.19 Spontaan vragen stellen om informatie in te winnen.
- 1.1.3.31 Op vraag over zichzelf en de eigen leefwereld vertellen.
- 1.1.3.35 Spontaan een concreet voorwerp of een persoon volgens kleur, vorm, grootte of specifieke eigenschappen beschrijven.
- 1.1.3.49 Eenvoudige mededelingen doen over zichzelf aan leeftijdgenoten en bekende volwassenen.

- 1.1.3.51 Vragen van de leraar over een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden beantwoorden:
- antwoorden op vragen om zich te oriënteren op een lesonderwerp;
 - antwoorden op vragen die betrekking hebben op betekenissen;
 - vrij letterlijk eigenschappen en kenmerken uit een context weergeven;
 - vrij letterlijk gebeurtenissen, overeenkomsten en verschillen uit een context weergeven;
 - vrij letterlijk verbanden uit een context weergeven;
 - kerngedachten uit een context weergeven.
- 1.1.4.22 In een gesprek nagaan of de anderen hen begrijpen.
- 1.1.4.23 In een gesprek verbaal en non-verbaal op elkaar inspelen.

Muzische vorming – Drama

- 4.3.1.1 Eigen belevenissen, fantasieën, ervaringen, gedachten, gevoelens en handelingen verwoorden.
- 4.3.1.2 Emoties herkennen en benoemen.
- 4.3.2.1 Belevissen, gevoelens, ervaringen, ideeën, fantasieën en handelingen uitbeelden.
- 4.3.2.7 Zich inleven in een bepaald personage.

Sociale vaardigheden – Domein relatiewijzen

- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.